

”Du sku ha vært her!”

Kronikk av Odd J. Eidner, opprinnelig trykket i Bodø NU november 2011.11.25

Ei lita kiste i et stort rom. Noen blomster pynter opp. Storfamilien er samlet for å ta farvel. Det er så meningsløst – å ta farvel med et liv som ikke rakk å begynne. Et menneskeliv som ikke kom ordentlig i gang. Det høres gråt og såre hulk. Å være prest i en barnebegravelse er sterke saker. Jeg kjenner så sterkt på protesten inni meg: Det var ikke slik det skulle være! Det topper seg når pappaen løfter opp den lille kista og bærer den ut, alene. Vi går sammen ut på kirkegården. Så senkes kista ned i det lille, svarte hullet. Ei mor skulle ønske at hun kunne bytte plass med den lille. Det blir feil rekkefølge!

Det er derfor det er så sterkt og så sårt når et barn dør. Det er noe naturstridig. Et barn som kommer til verden, skal leve – det skal vokse opp og folde seg ut i full blomst og leve et langt liv, før livet visner og dør. Det er det normale. Men livet følger ikke alltid oppskriften. Livet er ikke noe som kan bestilles. Og døden spør ikke om det passer. Moderne legevitenskap kan ikke alltid hjelpe. I møte med livets mysterium kommer vi til kort. Vi må bare ta imot det vi får, og godta det som skjer. Det er ikke lett.

Sorgen etter et barn som dør er vanskelig å håndtere. Men vi er tross alt kommet lengre i dag enn for en generasjon siden. Da ble et dødfødt barn lagt i en annen grav, og fikk ikke en egen begravelse. Sorgen skulle man ikke snakke om, men prøve å glemme. Men kroppen glemmer ikke. Jeg har opplevd at ei eldre dame kom og ville vite hvor barnet som hun fødte for 50 år siden ble begravd. Hun hadde aldri greid å glemme det, men båret på en uforløst sorg gjennom hele livet. Det forteller meg at sorg går det ikke an å legge lokk på og glemme.

Sånn sett er det godt med åpenheten rundt død og sorg i dag. Det er godt at vi har foreninger som ”Vi som har et barn for lite” og ”Landsforeningen Uventet Barsedød”. Det er viktig at foreldre står fram og forteller hvordan det oppleves å miste et barn. Det skaper gjenkjennelse og støtte for dem som har opplevd det samme. Og andre får en mulighet til å sette seg inn i hvordan det kan være. Men helt kan de aldri forstå. Vi kan aldri si til noen som har mistet et barn: ”Jeg forstår hvordan du har det!”

Det er to sanger jeg tenker på i forbindelse med barsedød. Den ene er visa til Terje Nilsen om ”Mjelle”. Han beskriver så flott denne perlen av en idyll nord for Bodø – stranda med den myke sanden, fjellet som reiser seg, havet som ligger stille, og Lofotveggen som en kulisse i nord. Så tar han en liten pause før han sier: ”- **du må ha vært der for å kunn’ forstå!**” Sånn er det også i sorgens landskap. Den som selv har vært der, har bedre forutsetninger for å forstå. Den kjente psykolog-spesialisten Atle Dyregrov kom inn på dette i et foredrag. Han sa: ”Jeg har hatt hundrevis av samtaler med foreldre som har mistet barn, og jeg trodde jeg visste alt om det. Så opplevde jeg og min kone å få et sterkt prematurt barn som lett kunne ha dødd. Da skjønnte jeg at jeg ikke hadde skjønt, likevel!”

Det er derfor det er så viktig å treffe andre som har opplevd det samme – i ei sorggruppe eller ei forening. Vi slipper å forklare, for de andre forstår. De som engasjerer seg i et likemannsarbeid, får først hjelp til å bearbeide sin egen sorg. Etter hvert kan de hjelpe andre

ved å sette ord på det som ikke kan forklares. På den måten kan de bli viktige veivisere til andre som havner i dette smertefulle landskapet.

Den andre sangen jeg tenker på, er skrevet av **Kari Bremnes: "Du sku ha vært her!"** Det er en tanke som alltid vil følge ei mamma og en pappa som har mistet barnet sitt: "Du sku ha vært her! Dette skulle barnet mitt ha opplevd!" Sorgen er mer rettet framover enn bakover. Det er sorgen over de knuste drømmene, og alle forventningene som ble begravd sammen med den lille barnekista. Derfor er denne sorgen så sår og vanskelig å håndtere. Det er ikke så mange minner å ta vare på. Det er mer sorgen over alt som ikke ble.

Det er bursdagen til sønnen min i dag. Vi skulle ha feiret en 12-åring i dag med stort barneselskap. Jeg kjenner så sterkt på dette: "Han sku ha vært her!" Det ble ikke slik. Sorgen over det kommer aldri til å forsvinne. Men nå går den an å leve med.